

Brüssel, 30.7.2020
COM(2020) 342 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

**vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määruse (EL)
2019/880 (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) artikli 14 lõikele 3**

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS.....	2
2.	SEATUD EESMÄRGID	3
3.	PROJEKTI ÜLESEHITUS JA PLANEERIMINE	4
4.	EDUSAMMUDE ÜLEVAADE	5
5.	VIIVITUSI PÕHJUSTAVAD RISKID	7
6.	KOKKUVÕTE	8
	I lisa. Mitmeaastane strateegiline planeerimine	9
	II lisa. Peamised projektietapid ja oluliste vahe-eesmärkide ajakava.....	11

1. SISSEJUHATUS

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määruse (EL) 2019/880¹ (mis käsitleb kultuuriväärtuste sissetoomist ja importi) (edaspidi „määrus“) eesmärk on hoida ära ebaseaduslikku kauplemist kultuuriväärtustega, eelkõige juhul, kui see aitab rahastada terroristlikku tegevust, ning keelata kolmandatest riikidest ebaseaduslikult eksporditud kultuuriväärtuste import liidu tolliterritooriumile.

Määrusega on kehtestatud kohustus esitada teatavate eriti ohustatud kultuuripärandisse kuuluvate kultuuriväärtuste impordi korral impordilitsentsid ja muude vähem ohustatuks peetavate kultuuriväärtuste puhul importija deklaratsioonid ning sellega tagatakse, et liitu importimisel kohaldatakse nende suhtes ühtset kontrolli. Samuti on keelatud kultuuriväärtuste füüsiline sissetoomine liitu, näiteks transiidi kaudu, kui nende väljaviimisel kolmanda riigi territooriumilt, kus need loodi või avastati, rikuti selle riigi õigus- ja haldusnorme (nn üldine keeld).

Määruse sisuline kohaldamisala lähtub UNESCO 1970. aasta konventsioonist² ja on kindlaks määratud lisas, milles loetletakse need kultuuriväärtuste kategooriad, mille suhtes kohaldatakse üldist keeldu (A osa), ning need, mille puhul tuleb esitada impordilitsentsid (B osa) ja importija deklaratsioonid (C osa).

Komisjoni esialgses ettepanekus nähti ette võimalus – konkreetset tähtaega määramata – töötada välja elektrooniline süsteem, mis hõlbustaks halduskoostööd liikmesriikide ametiasutuste vahel, kes vastutavad määruse rakendamise eest. Määruse vastuvõtmise üle peetud läbirääkimistel Euroopa Parlamendi ja nõukogu esitatud ettepaneku kohaselt lisati määrusesse siiski komisjoni kohustus luua keskne elektrooniline süsteem konkreetse tähtaja jooksul.

Keskne elektrooniline süsteem peab olema töövalmis hiljemalt kuue aasta möödumisel määruse jõustumisest (28. juuni 2019), st hiljemalt 28. juuniks 2025. See süsteem toimiks vahendina, mis võimaldab nii liikmesriikide haldusasutustel teabe säilitamist ja vahetamist kui ka ettevõtjatel formaalsuste täitmist, nimelt impordilitsentsi taotluste esitamist liikmesriikide pädevatele asutustele ja nende litsentside väljaandmist ning importija deklaratsioonide esitamist tollile.

Peale selle on kultuuriväärtuste impordi keskse elektroonilise süsteemi (edaspidi „ICG-süsteem“) arendamine ja toimimine tihedalt seotud komisjoni ühe teise olulise tollialase algatusega, nimelt ELi sertifikaate käsitleva teabevahetuse ühtse liidesega (ELi CSW-CERTEX)³.

ELi CSW-CERTEXi eesmärk on ühendada liidu muude valdkondade kui tolli formaalsuste täitmiseks loodud ELi kesksed süsteemid riikide tollisüsteemidega, et võimaldada tõendavate dokumentide, kontrollitulemuste ning tolliprotseduuride ja muude menetluste tulemuste digitaalset vahetamist. Ettevõtjatele on see mehhanism kasulik, kuna nad ei pea kaasas kandma füüsilisi dokumente, ning pädevad asutused ei pea tegelema importija deklaratsioonide ja impordilitsentside autentsuse kontrollimisega.

Nende eesmärkide saavutamiseks on määrusega ette nähtud, et Euroopa Komisjon kehtestab rakendussätetega keskse elektroonilise ICG-süsteemi kasutuselevõtu, käitamise ja hoolduse korra ning üksikasjalikud eeskirjad, mis käsitlevad teabe esitamist, töötlemist, säilitamist ja liikmesriikide asutuste vahel vahetamist sama elektroonilise süsteemi kaudu.

¹ ELT L 151, 7.6.2019, lk 1–14.

² UNESCO kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärastamise abinõude konventsioon, mis allkirjastati 1970. aastal Pariisis.

³ https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs/eu-single-window-environment-for-customs_en

Kuigi projekt edeneb samal ajal mitmel tasandil, võib selle jagada tinglikult kolme etappi:

- **1. etapp – põhimõtete väljatöötamine:** selles etapis peab komisjon uurima, millised on ICG-süsteemi tööpõhimõtted, ning määrama kindlaks liikmesriikide ametiasutuste teabe esitamise, töötlemise ja säilitamise üksikasjalikud eeskirjad. Komisjon koostab selle etapi tulemusena rakendusakti ja paralleelsed tehnilised dokumendid, mida on täpsustatud tabelis 1 (vt I lisa);
- **2. etapp – süsteemi arendamine:** järgides rakendusakti sätteid ja süsteeminõudeid kirjeldavaid tehnilisi dokumente, peab komisjon koostama üksikasjalikud tehnilised süsteemikirjeldused ning töötama välja nii ICG-süsteemi kui ka selle ühenduse ELi tolli sertifikaate käsitleva teabevahetuse ühtse liidesega (ELi CSW-CERTEX);
- **3. etapp – kasutuselevõtt ja toimimine:** viimane etapp hõlmab ICG-süsteemi kasutuselevõttu ja katsetamist, sealhulgas erikoolituse korraldamist igas liikmesriigis, et ettevõtjad ja pädevad asutused oleksid 28. juuniks 2025 suutelised süsteemi kasutama ja oleksid saanud selles hea väljaõppe. Sellele etapile järgneb kuuekuuline järelhooldusperiood, mille jooksul süsteemi viimistletakse, et see vastaks tegevusvajadustele, mis võivad ilmuda alles pärast IT-süsteemi kohustuslikuks muutumist, ning et tagada süsteemi sujuv toimimine.

Määruses on sätestatud, et Euroopa Komisjon esitab 28. juuniks 2020 ja seejärel iga 12 kuu järel, kuni elektroonilise süsteem on töövalmis, Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande asjakohaste rakendussätete vastuvõtmisel ja elektroonilise süsteemi loomisel tehtud edusammude kohta.

Käesolevas esimeses iga-aastases eduaruandes käsitletakse eelkõige 1. etappi ja kirjeldatakse arengut esimesel aastal pärast määruse jõustumist. **Selles analüüsitakse tehtud edusamme, kirjeldades ka seatud eesmärke, projekti ülesehitust ja planeerimisviisi. Sellest lähtudes käsitletakse võimalikke viivitusi põhjustavaid riske ja riskide maandamiseks kavandatud meetmeid.**

Aruande kokkuvõttes on antud üldine hinnang tehtud edusammudele.

2. SEATUD EESMÄRGID

Elektrooniline süsteem peab olema töövalmis hiljemalt 28. juuniks 2025, kuna sel kuupäeval jõustub kõikide ettevõtjate jaoks kohustus hankida selle elektroonilise süsteemi kaudu impordilitsents või esitada importija deklaratsioon, et ettevõtja saaks kultuuriväärtusi seaduslikult liitu importida⁴.

Määrus jõustus 28. juunil 2019 ja selles on seatud elektroonilise süsteemi üksikasjalikke eeskirju käsitlevate rakendussätete kontrollimenetluse kohaselt vastuvõtmise tähtpäevaks 28. juuni 2021.

Rakendussätete vastuvõtmisele järgnev elektroonilise süsteemi arendusetapp kestab umbes kaks aastat; seejärel algab kolmas etapp, mille jooksul ühendatakse ICG-süsteem ELi CSW-CERTEXiga, et võimaldada dokumentide vahetamist liikmesriikide tollisüsteemidega. Korraldatakse koolituskursusi, et tutvustada liikmesriikide haldusasutustele süsteemide tööfunktsioone.

Kõrvuti komisjoni muude tegevustega tolli valdkonnas on ka kultuuriväärtuste impordi projekti üksikasjalik kavandamine ette nähtud elektroonilise tolli mitmeaastase strateegiakava

⁴ Määruses on „import“ määratletud kui kultuuriväärtuste suunamine järgmistele tolliprotseduuridele: vabasse ringlusse lubamine; ladustamine tolliladudes või vabatssoonides; ajutine import; lõppkasutus, sealhulgas seestöötlamine.

2019. aasta uuenduses⁵ (MASP-C 2019. aasta uuendus). MASP-C on olemasolevatel õigusaktidel või rahvusvahelistel lepingutel põhinev juhtimis- ja planeerimisvahend, mille komisjon koostab partnerluses liikmesriikidega vastavalt e-tolli käsitleva otsuse⁶ artikli 8 lõikele 2. Käesoleva aruande I lisas on esitatud MASP-C 2019. aasta uuenduse väljavõte kultuuriväärtuste impordi projekti planeerimisest.

Osa kultuuriväärtuste impordi projektist töötatakse välja ka ELi tollikontrolli ühtse liidese (MASP-C 2019. aasta uuenduse toimik 1.13) raames, mille peamine IT-süsteem on ELi CSW-CERTEX. Käesoleva aruande I lisas on esitatud MASP-C toimiku 1.13 väljavõte ELi CSW-CERTEXi planeerimisest.

Kultuuriväärtuste import tähendab tegelikult tihedat koostööd impordilitsentse väljastavate riiklike pädevate asutuste ja tolli vahel, kes vajab neid litsentse kultuuriväärtuste tollivormistuseks piiril. Komisjon on teinud (juba alates 2017. aasta esimesest kvartalist) esialgse analüüsi ICG-süsteemi ja tolli võimalike omavaheliste seoste kohta. Seda analüüsi võeti arvesse ICG-süsteemi esimese etapi esialgses töös ning seda arendatakse edasi paralleelselt tabelis 1 esitatud vahe-eesmärkide saavutamise (vt I lisa).

3. PROJEKTI ÜLESEHITUS JA PLANEERIMINE

Projekti ülesehitus põhineb MASP-C 2019. aasta uuenduses ja selle lisades sätestatud meetodikal, sealhulgas juhtimisskeemil,⁷ ELi tolliprotsesside modelleerimise poliitikal⁸ ja IT-strateegial⁹. II lisas on esitatud põhjalik tegevuskava, mis sisaldab projekti peamisi etappe ja olulisi vahe-eesmärke.

1. etapp – põhimõtete väljatöötamine

IT-süsteemide väljatöötamine hõlmab mitut etappi. Kõigepealt koostatakse projektikirjeldus, milles esitatakse projekti põhjendus ja määratakse kindlaks vajalik eelarve. Tavaliselt sisaldab projektikirjeldus tegevuse konteksti, probleemi kirjeldust, projekti kirjeldust ja ulatust, võimalikke alternatiivseid lahendusi, kulusid ja ajakava.

Järgmisena koostatakse visioonidokument, milles esitatakse üksikasjalikum teave projekti ülesehituse, maksumuse, aja ja riski kohta, samuti vahe-eesmärkide, tulemuste ja projektikorralduse teave. Ühise arusaama ja analüüsi võimaldamiseks kasutatakse seejärel tegevusprotsesside modelleerimist – meetodikat, mille korral seadustest tulenevad tegevusprotsessid on graafiliselt esitatud protsessivoogudes või -mudelites –, mis aitab välja töötada funktsionaalsed süsteemikirjeldused.

2. etapp – süsteemi arendamine

Seejärel koostatakse tehnilised kirjeldused, mis määravad üksikasjalikumalt kindlaks süsteemi ehitamise viisi, kasutatava arhitektuuri, ettevõtjate edastatavad teated, liidesed teiste süsteemidega, katseplaanid jne.

Kui süsteemi projektis on põhimõtted paika pandud ning tabelis 1 loetletud tulemused ehk 1. ja 3. vahe-eesmärk (vt I lisa) on saavutatud, algab põhjalikum töö; rakenduse ja teenuse kirjeldustes ning tehnilistes süsteemikirjeldustes keskendutakse rohkem tehnilistele aspektidele – see on tegevusanalüüsi ja projekti algatamise etapis saavutatud tulemuste loomulik areng.

⁵ Vt https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs_en.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta otsus nr 70/2008/EÜ tolli ja kaubanduse paberivaba keskkonna kohta (ELT L 23, 26.1.2008, lk 21).

⁷ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex3_en.pdf

⁸ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex4_en.pdf

⁹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex5_en.pdf

3. etapp – kasutuselevõtt ja toimimine

Lõpuks algab tegelik IT arendusetapp (ehitusetapp), millele järgneb üleminekuetapp, mille käigus võetakse süsteemi varased versioonid järk-järgult eri kasutajarühmade jaoks kasutusele ja viiakse läbi katsed. Kasutuselevõtu ja katsetamisega samal ajal korraldatakse koolitust ja toimub teabevahetus süsteemi toimimise kohta.

Kuna ICG-süsteemi hakkab keskselt haldama komisjon, ei ole kultuuriväärtuste impordi elektroonilise süsteemi puhul ette nähtud teenuse integreerimist mõnes liikmesriigis juba olemasolevate riiklike kultuuriväärtuste litsentsisüsteemidega ega riiklikku tehnilist rakendamist. Nii ettevõtjad kui ka pädevad asutused saavad süsteemile juurde pääseda ja seda kasutada komisjoni pakutava graafilise kasutajaliidese kaudu.

Võttes arvesse nende kultuuriväärtuste keerukust, millega kaubeldakse, peetakse seda valikut poliitilisest seisukohast kõige sobivamaks lahenduseks. Tegelikult ei võimalda tollisüsteemid iseenesest iga kultuuripärandi osa (mis on enamikul juhtudel ainulaadne) täielikku ja üksikasjalikku kirjeldamist.

Teisest küljest ühendatakse ICG-süsteem ELi CSW-CERTEXi kaudu liikmesriikide tolliasutustega, mis võimaldab kultuuriväärtuste impordiks välja antud dokumentide automaatset tollikontrolli. See tegevus nõuab vastavuskatsete tegemist.

4. EDUSAMMUDE ÜLEVAADE

Konsulteerimine ja arutelud

Esimeses etapis valmistab komisjon ette rakendussätete vastuvõtmise elektroonilise süsteemi loomiseks. Praktilise rakendamise seisukohast parema ülevaate saamiseks konsulteerib komisjon poliitikavalikute üle korrapäraselt liikmesriikide esindajatega eksperdirühmas, mis käsitleb kultuuriväärtustega seotud tolliküsimusi.

Ekspertühm on foorum, kus arutatakse kultuuriväärtusi käsitlevate liidu õigusaktide tolliga seotud rakendusküsimusi ja eelkõige kultuuriväärtuste eksporti käsitlevat määrust,¹⁰ mis on alates 1993. aastast kehtiv eeskirjade kogum, millega on ette nähtud ka ekspordilitsentside süsteem¹¹.

Komisjon teavitab kunstituru ühendusi töö edenemisest igal võimalusel ning kuulab ära nende mured ja on neid arvesse võtnud, et tagada määruse praktiline rakendamine vastavalt turu tegelikule olukorrale.

Rakendusakti koostamisel viib komisjon lõplikud konsultatsioonid läbi määruse (EÜ) nr 2019/880 kohase komiteega, kuna see on organ, mis lõpuks rakendusakti üle hääletab.

¹⁰ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 116/2009 kultuuriväärtuste ekspordi kohta (ELT L 39, 10.2.2009, lk 1).

¹¹ Enne eksperdirühmade loomist Lissaboni lepingu kohaldamiseks toimusid sellised arutelud määruse (EÜ) nr 116/2009 kohases komitees. Ekspertühma liikmed on enamasti samad asutused, kes osalevad selle määruse kohases komitees.

Samal ajal on komisjon loonud programmi „Toll 2020“ kultuuriväärtuste importi käsitleva projektirühma, mis toimib aruteluplatvormina, kus osalevad riikide tolliasutuste ja pädevate (kultuuri)asutuste eksperdid – kellel on kogemused eelkõige digitaalsete kultuuripärandiga seotud litsentsiformaalsuste täitmisel –, et toetada rakendusakti koostamist, millega määratakse kindlaks funktsionaalsete süsteemikirjelduste parameetrid ja kriteeriumid.

Projektirühma kuulub 18 esindajat 11 liikmesriigist (AT, BE, BG, ES, LV, PT, RO, DE, NL, IT, FR) ning see on praeguseks kohtunud kuus korda.

Projektirühm pakub tuge ja eksperditeadmisi konkreetset järgmistes valdkondades:

- (a) keske elektroonilise süsteemi loomist käsitleva rakendusakti ettevalmistamine ja järkjärguline täiustamine;
- (b) süsteemi funktsioonide arendamine koostalitlusliku elektroonilise litsentsisüsteemi jaoks ELi tasandil, et tagada kultuuriväärtuste impordi ühtne kontroll kultuuriväärtuse toomisel liidu tolliterritooriumile;
- (c) keske elektroonilise süsteemi kasutuselevõtu ja hoolduse tehniline kord ning üksikasjalikud eeskirjad, mis käsitlevad teabe esitamist, töötlemist, säilitamist ja liikmesriikide asutuste vahel vahetamist;
- (d) kultuuriväärtuste impordi litsentsimenetlustes osalejate roll ja kohustused;
- (e) impordilitsentsi elektroonilise tüüpvormi loomine ja importija deklaratsiooni vormi väljatöötamine;
- (f) impordilitsentsi taotluse esitamise ja läbivaatamise ning importija deklaratsiooni registreerimise menetluseeskirjad;
- (g) konsulteerimine tulevase süsteemiarenduse projektikirjelduse üle.

Kavandamisega seotud probleemid

Elektroonilise süsteemi arhitektuuri kavandamisel on esinenud mitu probleemi. Üks neist on parim viis, kuidas taotlejad (impordilitsentside puhul) ja deklarandid (importija deklaratsioonide puhul) saaksid kultuuriväärtust kirjeldada, võttes arvesse kultuuriväärtuse eripära ja ainulaadsust, mis eristavad seda tavapära kaupadest, mida saab ammendavalt kirjeldada ühise nomenklatuuri tariifikoodide abil. Määruse kohaldamisalasse kuuluvad kultuuriväärtused ei ole masstoodang ning nende loomisest ja ajaloolisest pärinemisest on möödunud mitu sajandit, kui mitte aastatuhandeid.

Seetõttu tuleb ettevõtjate esitatavat standardset andmekogumit eriliselt kohandada, et ühest küljest võimaldada esemete piisavat identifitseerimist e-litsentsimise ja e-deklaratsioonide korral ning teisest küljest võtta arvesse turu tegelikku olukorda ja teatavatel juhtudel kogu nõutava päritoluteabe saamise keerukust. Komisjon teeb koos projektirühmaga tööd nende põhiandmete kindlaksmääramiseks.

Teine kindlakstehtud probleem on impordilitsentsi taotlemise etappide kavandamine selles digitaalses raamistikus nii, et võtta arvesse kõiki võimalikke juhte ning taotlejate ja pädevate asutuste vajadusi, ilma et menetlused ja nendega seotud rakendussätted muutuksid samal ajal liiga keeruliseks, vaid jääksid taotlejasõbralikuks, eelkõige nende taotlejate puhul, kes impordivad kultuuriväärtusi üksnes juhuti ega ole kunstituru spetsialistid.

Kolmas küsimus, mida tuleb kaaluda, on kooskõla liikmesriikide olemasolevate haldusmenetluste ja -tavade, kuna kõik liikmesriigid on alates 1993. aastast rakendanud liidu kultuuriväärtuste ekspordi käsitlevat liidu õigusakti, milles on sätestatud ka litsentsisüsteem. Kuigi need ekspordilitsentsid tuleb endiselt väljastada paberikandjal, on märkimisväärne hulk liikmesriike töötanud taotluste menetlemiseks välja elektroonilised vahendid. Tegelikult on teatavate liikmesriikide kogemused ekspordilitsentside süsteemi ja kultuuriväärtustega kauplemise üldise kontrolli valdkonnas olnud elektroonilise

impordisüsteemi nõuete analüüsimisel väga kasulikud.

Kultuuriväärtuste impordi elektroonilise süsteemi arhitektuuri kujundamisel võetakse arvesse, et seda süsteemi peaks saama ekspordilitsentside digitaliseerimise ja elektroonilise väljastamise võimaldamiseks tulevikus laiendada, eeldusel et vajalikud inimressursid ja rahalised vahendid muutuvad kättesaadavaks.

Tegevusalased kaalutlused ja funktsioonid

Kuna projektirühma kuuluvad nii tolli- kui ka kultuuriasutuste esindajad, kellel on kogemusi kultuuriväärtustega, on nad komisjoni ettepanekuid aktiivselt analüüsinud ja arutanud ning esitanud statistikat/teavet selle kohta, kuidas kultuuriväärtustega seotud menetlused on riiklikul tasandil välja töötatud.

Eelkõige andis projektirühm kasulikku teavet, et hinnata ICG-süsteemi hallatavate impordilitsentside arvu igal aastal ja keskmist hinnangulist väärtust litsentsi kohta; 2019. aastal on litsentside arv projektirühmas osalevas 11 liikmesriigis hinnanguliselt 49 610 (keskmine koguväärtus 29,4 miljardit eurot).

Lisaks sellele töötab projektirühm välja korduma kippuvate küsimuste põhidokumenti, et anda hiljem panus teabevahetusprotsessi ning prognoosida võimalikke takistusi ja lünki ICG-süsteemi arendamisel.

Projektirühm tegeleb ka andmekogumi ning nii süsteemi kui ka kultuuriväärtuste kirjeldamise innovaatiliste viiside (kujutiste äratundmise ja tehisintellekti abil) jaoks loodud tegevusprotsesside mudelite pideva läbivaatamisega ja annab nende kohta tagasisidet.

5. VIIVITUSI PÕHJUSTAVAD RISKID

Projekti kokkuvõte

Komisjonile on tehtud ülesandeks töötada kuue aasta jooksul pärast määruse jõustumist välja keskne elektrooniline litsentsisüsteem ja ühendada see liidese abil riikide tolliasutustega. Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis peavad selle algatusega tegelema kaks administraatori (AD) ametikohal olevat töötajat, nagu on sätestatud asjakohases finantssselgituses.

Riskid ja nende kirjeldus

ICG-süsteemi rakendamine sõltub sellest, kas liikmesriigid ja Euroopa Parlament kiidavad heaks programmile „Toll 2020“ järgneva tolliprogrammi asjakohase rahastamise järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ning kas maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis eraldatakse selleks vahendeid, võttes arvesse erinevaid prioriteete, mille saavutamist peab peadirektoraat taotlema.

Risk 1 – töötajate jaotus

Komisjoni esialgse ettepanekuga ei nähtud ette IT-süsteemi loomist. Seetõttu ei eraldatud vastavalt vahendeid. Läbirääkimiste käigus ja kaasseadusandjate ettepanekul lisati aga määrusesse ICG-süsteemi loomine, milleks oli vaja sel hetkel ettenägematuid lisavahendeid. 2018. aasta detsembris toimunud lõplikel poliitilistel kolmepoolsetel kohtumistel hinnati, et selle kuueaastase projekti IT-arenduseks on vaja maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadis kaks täistööajaga administraatori ametikohta. Praegusest mitmeaastasest finantsraamistikust saadud rahaliste vahendite alusel oli aga võimalik võtta alates 2019. aasta septembri lõpust tööle vaid üks lepinguline töötaja.

Lisaks kulus projekti objektiivset keerukust, vajalikke poliitikaalasid eriteadmisi ja ICG-süsteemi väljatöötamiseks kasutatavaid tehnilisi vahendeid arvesse võttes selle töötaja ettevalmistamiseks ja koolitamiseks väga palju aega, et ta oleks suuteline projektiga tegelema.

Siiski on edusammud tegevuse funktsionaalsete kirjelduste ja süsteemi ülesehituse valdkonnas vaid veidi edasi lükkunud.

Risk 2 – eelarvevahendite kättesaadavus

Uue mitmeaastase finantsraamistiku läbirääkimistest tulenev eelarve ebakindlus muudab edusammude tegemise väga keeruliseks. Sõltuvalt mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavate läbirääkimiste tulemustest võivad arendus- ja kasutuselevõtuetaapid halvimal juhul peatuda või märkimisväärselt edasi lükkuda ning ICG-süsteemi loomise õiguslike tähtaegade järgimine võib võimatuks muutuda.

Peale eespool nimetatud riskide mõjutab COVID-19 põhjustatud rahvatervisekriis teataval määral meeskonna suutlikkust projekti ellu viia, eriti aga mõjutab see eksperdirühma ja liikmesriikide projektirühmaga seotud projektitegevusi ja kohtumisi. Eelkõige tühistati üks eksperdirühma koosolek, millel oli otsene mõju projektirühma töö edenemisele, ning projektirühma järgmist koosolekut saab pidada ainult kaugkoosolekuna, mis kestab algselt kavandatud ajast vaid kolmandiku. Lisaks tuli rahvatervisekriisi tõttu muuta liikmesriikides prioriteetide ajakava, mis vähendas liikmesriikide suutlikkust anda projekti sisendeid ja tagasisidet. Selline mõju sõltub rahvatervisekriisi kestusest.

Riskimaandamise meetmed

Maksunduse ja tolliliidu peadirektoraat on riskid dokumenteerinud. Administraatori (AD) ametikoht on eraldatud ajutiselt (kaks aastat).

6. KOKKUVÕTE

Käesolevas esimeses komisjoni eduaruandes, mis käsitleb kultuuriväärtuste impordi keskse elektroonilise süsteemi väljatöötamist, kajastatakse järgmisi seni võetud meetmeid:

- (a) vajalike rakendussätete vastuvõtmise käimasolev ettevalmistamine;
- (b) konsulteerimine liikmesriikidega eksperdirühma kaudu, mis käsitleb kultuuriväärtustega seotud tolliküsimusi, ja spetsiaalselt selleks otstarbeks loodud kultuuriväärtuste impordi projektirühma kaudu.

Riskina, mis võib põhjustada viivitusi ICG-süsteemi valmimises ettenähtud tähtajaks ehk 28. juuniks 2025, on komisjon seni kindlaks teinud projektiga tegelevate töötajate arvust tuleneva ebakindluse, kuna see sõltub praegustest eelarvevahenditest, tolli IT-arenduse üldistest prioriteetidest¹² ja tulevases vahendite eraldamisest järgmises mitmeaastases finantsraamistikus.

¹² Näiteks liidu tolliseadustiku digitaliseerimine.

I LISA. MITMEAASTANE STRATEEGILINE PLANEERIMINE

MASP-C tagab IT-projektide tõhusa ja sidusa juhtimise, kuna selles on sätestatud nii strateegiline raamistik kui ka vahe-eesmärgid. Tollipoliitika töörühmas osalevad liikmesriigid toetavad seda, tuginedes elektroonilise tolli koordineerimisrühma antud eksperdinõuandele ja kaubanduse kontaktrühmas kaubandusringkondadega peetud konsultatsioonidele.

Liikmesriigid on elektroonilise süsteemi kavandamist arutanud ja selle heaks kiitnud ning seda on üksikasjalikult kirjeldatud MASP-C 2019. aasta uuenduse toimikus 1.18.

Tabelis 1 on esitatud MASP-C 2019. aasta uuenduse toimiku 1.18 väljavõtte kultuuriväärtuste impordi projekti planeerimisest.

Tabel 1. MASP-C 2019. aasta uuenduse toimiku 1.18 väljavõte		
	<i>Vahe-eesmärgid</i>	<i>Eeldatav valmimiskuupäev</i>
1	Tegevusanalüüs ja tegevusmudel	
	– Projektkirjelduse dokument	2020. aasta 4. kvartal
	– 3. tasand (kasutusnõuded, tegevusprotsesside mudel (BPM))	2022. aasta 1. kvartal
	– 4. tasand (funktsionaalsed nõuded, üksikasjalik tegevusprotsesside mudel (BPM))	2022. aasta 1. kvartal
2	Õigusnormid	
	– Praegused vastuvõetud sätted*	2019. aasta 2. kvartal
	– Tulevased vastuvõetavad sätted*	2021. aasta 2. kvartal
3	Projekti algatamise etapp	
	– Visioonidokument	2021. aasta 2. kvartal
	– Projekti alustamise otsus	2021. aasta 2. kvartal
4	IT projekt	
	– Rakenduse ja teenuse kirjeldused	2023. aasta 2. kvartal
	– Tehnilised süsteemikirjeldused	2023. aasta 2. kvartal
	Ehitusetapp	
	– Tsentraliseeritud teenuste rakendamine	2024. aasta 3. kvartal
	– Teenuste integreerimine riiklike süsteemidega	–
	– Riiklik rakendamine	–
	Üleminekuetapp	
	– Kasutuselevõtt ja levitamine	2024. aasta 4. kvartal
	– Vastavuskatsed	2025. aasta 2. kvartal
5	Toimimine	
	– Komisjon, liikmesriikide haldusasutused ja kauplejad	2025. aasta 2. kvartal
	– ELi mittekuuluvad riigid ja ELi-välised kauplejad (vajaduse korral)	–
6	Rakendamise toetamine (koolitus ja teabevahetus)	
	– Keskelt väljatöötatud koolitus ja teabevahetus	2024. aasta 4. kvartal
	– Riiklik koolitus ja teabevahetus	2024. aasta 4. kvartal

*Praegused sätted viitavad määrusele (EL) 2019/880.

**Tulevased sätted viitavad rakendussätetele, mis võetakse vastu vastavalt määrusele (EL) 2019/880.

Tabelis 2 on esitatud ELi CSW-CERTEXi projekti väljavõte, keskendudes ELi CSW-CERTEXi projekti komponendile 2, mis ühendab ICG-süsteemi selle süsteemiga.

Tabel 2. MASP-C 2019. aasta uuenduse toimiku 1.13 väljavõte – ELi CSW-CERTEXi projekti komponent 2

	<i>Vahe-eesmärgid</i>	<i>Eeldatav valmimiskuupäev</i>
1	Tegevusanalüüs ja tegevusmudel	
	– Projektkirjelduse dokument	2017. aasta 1. kvartal
	– Projektkirjelduse lisa	2023. aasta 2. kvartal
	– 3. tasand (kasutusnõuded, tegevusprotsesside mudel (BPM))	2024. aasta 1. kvartal
	– 4. tasand (funktsionaalsed nõuded, üksikasjalik tegevusprotsesside mudel (BPM))	2024. aasta 1. kvartal
2	Õigusnormid	
	– Praegused vastuvõetud sätted*	Kehtivad
	– Tulevased vastuvõetavad sätted*	2021
3	Projekti algatamise etapp	
	– Visioonidokument	2017. aasta 3. kvartal
	– Visioonidokumendi lisa	2023. aasta 3. kvartal
	– Projekti alustamise otsus	2023. aasta 3. kvartal
4	IT projekt	
	– Rakenduse ja teenuse kirjeldused	2024. aasta 2. kvartal
	– Tehnilised süsteemikirjeldused	2024. aasta 2. kvartal
	Ehitusetapp	
	– Tsentraliseeritud teenuste rakendamine	2024. aasta 3. kvartal
	– Teenuste integreerimine riiklike süsteemidega	Alates 2024. aasta 4. kvartalist
	– Riiklik rakendamine	Alates 2024. aasta 4. kvartalist
	Üleminekuetapp	
	– Kasutuselevõtt ja levitamine	2024. aasta 4. kvartal
	– Vastavuskatsed	Alates 2025. aasta 1. kvartalist
5	Toimimine	
	– Komisjon, liikmesriikide haldusasutused ja kauplejad (NB! See on toimimiskuupäev komisjoni jaoks, liikmesriigid teevad alates 2020. aasta 2. kvartalist vastavuskatseid)	2025. aasta 2. kvartal
	– ELi mittekuuluvad riigid ja ELi-välised kauplejad (vajaduse korral)	–
6	Rakendamise toetamine (koolitus ja teabevahetus)	
	– Keskelt väljatöötatud koolitus ja teabevahetus	–
	– Riiklik koolitus ja teabevahetus	–

*Praegused sätted viitavad määrusele (EL) 2019/880.

**Tulevased sätted viitavad rakendussätetele, mis võetakse vastu vastavalt määrusele (EL) 2019/880.

II LISA. PEAMISED PROJEKTITETAPID JA OLULISTE VAHE-EESMÄRKIDE AJAKAVA

Etapp	Tulemus	2019				2020				2021				2022				2023				2024				2025							
		1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv	1. kv	2. kv	3. kv	4. kv				
1. Põhimõtete väljatöötamine	PROJEKTIKIRJELDUSE DOKUMENT					Toimik 1.18 (ICG-süsteem) 60%								Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX) LISA																			
	3. TASAND (kasutusnõuded, BPM)					Toimik 1.18 (ICG-süsteem) 80%								Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX)																			
	4. TASAND (funktsionaalsed nõuded, BPM)					Toimik 1.18 (ICG-süsteem) 40%								Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX)																			
	Määrus 2019/080, mille parlament ja nõukogu võtsid vastu juuba 2018. aasta 4. kvartalis																																
	RAKENDUSAKTI VASTUVÕTMINE					Toimik 1.18 (ICG-süsteem) 70%																											
2. Süsteemi arendamine	VISIOONIDOKUMENT									Toimik 1.18 (ICG-süsteem)								Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX)															
	PROJEKTI ALUSTAMISE OTSUS									PROJEKTI ALUSTAMISE OTSUS Toimik 1.18 (ICG-süsteem)								PROJEKTI ALUSTAMISE OTSUS Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX)															
	RAKENDUSE JA TEENUSE KIRJELDUSED													Toimik 1.18 (ICG-süsteem)								Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX)											
	TEHNILISED SÜSTEEMIKIRJELDUSED													Toimik 1.18 (ICG-süsteem)								Toimik 1.13 (ELI CSW-CERTEX)											
	TSENTRALISEERITUD TEENUSTE RAKENDAMINE																					Toimik 1.18 (ICG-süsteem)											
3. Kasutuselevõtt ja tootmine	KASUTUSELEVÕTT JA LEVITAMINE																													1.18			
	VASTAVUSKATSED																													Toimik 1.18 (ICG-süsteem)			
	Toimimine: KOMISJON, LIIKMESRIIKIDE HALDUSASUTUSED JA KAUPLEJAD																																
	KESKSELT VÄLJATÖÖTATUD KOOLITUS JA TEABEVAHETUS																					Toimik 1.18 (ICG-süsteem) 20% KKK-dokumendist											
	RIIKLIK KOOLITUS JA TEABEVAHETUS																					Toimik 1.18 (ICG-süsteem)											
		Peamised kuupäevad																															
		Tegevus on alanud																															
		Tegevus ei ole alanud																															
		Tegevus on edasi lükkinud																															